

LOPPURAPORTTI

1. Toteuttajan nimi

Leader Pohjoisin Lappi ry

2. Hankkeen nimi, hanketunnus ja toteutusaika

Saamelainen paikallinen kehittäminen

Sámi báikkálaš ovddideapmi –fidnu

Hankenumero: 38177

Toteutusaika: 1.4.2017-31.3.2018

Rahoituspäätös 10.4.2017 (vireille 25.1.2017)

Muutospäätös 21.3.2018 (vireille 15.12.2017)

3. Yhteenvedo hankkeesta

Hankkeen päätavoitteena oli innostaa ja kannustaa saamelaisväestöä paikalliseen omaehtoiseen kehittämiseen ja yhteistyöhön ja määrittellä saamelaisen paikallisen omaehtoisen kehittämisen keskeisimmät tavoitteet, keinot ja toimintatavat. Hankkeessa toteutettiin lukuisia palavereja ja kokouksia eri saamelaisjärjestöjen, yhdistysten ja saamelaistaustaisten henkilöiden kanssa. Kokouksissa ja palaverissa tiedotettiin Leader -toiminnan mahdollisuuksista ja avustettiin hankeideoiden työstämisessä. Hankkeen aikana tavoitettiin yhteensä 127 henkilöä. Hankkeella vahvistettiin Leader-toimijoiden osaamista saamelaisessa paikallisessa kehittämisessä, selvitettiin sidosryhmäverkoston luomisen mahdollisuutta saamelaisen paikallisen kehittämisen strategiseen kehittämistyöhön sekä aktivoitiin saamelaisten toimijoiden omaehtoista kehittämistä.

Hankkeeseen palkattiin projektipäällikkö 12 kuukaudeksi, jonka vastasi kokonaisuudessaan hankkeen toteutuksesta. Projektipäällikkö toteutti mm. sidosryhmätapaamiset ja työsti prosessin aikana esiin nousseita ideoita eteenpäin ja etsi ideoille rahoitusta. Hanketta toteutettiin Suomen saamelaisalueella Leader Pohjoisin Lappi ry:n ja Leader Tunturi-Lappi ry:n alueilla. Suunnitelman mukaista Saamelaisen paikallisen kehittämisen -työryhmä, joka toimisi myös hankkeen ohjausryhmänä, ei hankkeessa muodostettu. Hankkeen lopussa järjestettiin innostava loppuseminaari.

4. Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

- ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on: Manner-Suomen Maaseudun kehittämisohjelma 2014 – 2020

Hanke toteutti Manner-Suomen maaseutuohjelman toimenpidettä 7. Maaseudun palvelut ja kylien kehittäminen ja alatoimenpidettä 7.6 Kulttuuri ja luonnonperintä. Hanke toteutti 19.2 yhteisölähtöistä kehittämisstrategiaa. Leader Pohjoisin Lappi ry:n kehittämisstrategia

Intoa, rohkeutta ja osaamista Peloton Pohjoisin 2014-2020 sisältää neljä painopistettä ja neljä keinoa. Yksi painopisteistä on saamelainen paikallinen kehittäminen. Hanke vastasi myös Kipinää Tunturi-Lappiin 2020-strategian painopistettä Paikalliset yhteisöt tuomalla esiin alueen rikasta kulttuuria sekä perinteitä.

Hankkeen tavoitteet

- *Nannet sámiid iešdoaimmalaš ovddideami, fiermmadagaid, ovttasbarggu ja vuorrováikkuhusa sihke doallat sámiid iešoaivves ovddideami ja ruhtadanvejolašvuođaid oidnosis sámequovllus*

Vahvistetaan saamelaisten omaehtoista kehittämistä, verkostoja, yhteistyötä ja vuorovaikutusta sekä saamelaisen omaehtoisen kehittämisen näkyvyyttä ja rahoitusmahdollisuuksia alueella

- *Gievrudit ja movttiidahttit sámiid iešdoaimmalaš báikkálaš ovddideapmái, sámequovllu ealáskasvuođa nannen, kultuvrra ja giela seailuheapmi, ovddideapmi ja gudnejahtti ávkkástallan*

Saamelaisten voimavaraistaminen omaehtoiseen paikalliseen kehittämiseen, saamelaisalueen elinvoimaisuuden vahvistaminen sekä kulttuurin ja kielen säilyttäminen, kehittäminen ja kestävä hyödyntäminen

Hankkeen tavoitteena on

- *Movttiidahttit ja arvvosmahttit sámeálbmoga báikkálaš iešdoaimmalaš ovddideapmái ja ovttasbargui das*
Innostaa ja kannustaa saamelaisväestöä paikalliseen omaehtoiseen kehittämiseen ja yhteistyöhön siinä
- *Meroštallat sámi báikkálaš iešdoaimmalaš ovddideami guovddašulmilat, -geainnut ja -doaibmavuogit*
Määritellä saamelaisen paikallisen omaehtoisen kehittämisen keskeisimmät tavoitteet, keinot ja toimintatavat
- *Jurddašaddat ja ovdabuktit albmosis sápmelaččaid iežaset jurdagiid ja ideaid iežas guovllu ovddideapmin, addit jurddašanbargui lásseárvvu leader-doaibmavugiin ja čohkket ideaid oktii sámi báikkálaš ovddideami strategijian.*
Ideoita ja tuoda näkyväksi saamelaisten omia ideoita oman alueensa kehittämiseksi, tuoda lisäarvoa ideointiin leader-toimintatavalla ja koota ideoita yhteen saamelaisen paikallisen kehittämisen strategiaksi
- *Nannet Davimus Lappi Leader rs. máhttu sámi báikkálaš ovddideamis, hukset gievrá oktavuohdafiermmadaga diesa ja dahkat vejolažžan Davimus Lappi Leadera strategialaš ja mánggabeallásaš ovddidanbargu, mii vuođđun lea sámiid báikkálaš iešdoaimmalaš doaimmalašvuohta ja mii ovddiida ja atná ávkin sierralágan sámegeielaid giellaárenaid*
Vahvistaa Leader Pohjoisin Lappi ry:n osaamista saamelaisessa paikallisessa kehittämisessä, luoda vahva sidosryhmäverkosto siihen ja mahdollistaa LPL ry:n strateginen ja monipuolisesti erilaisia saamen kielen käyttöareenoita hyödyntävä ja edistävä kehittämis työ saamelaisten paikallisesta omaehtoisesta toimijuudesta käsin

- *Ohcat ruhtadangálddut sápmelaččaid báikkálaš ja iešdoaimmalaš ovddidandárbbuide, mat oassálastiseret ja aktiviseret sámiid*
Etsiä eri rahoituslähteitä saamelaiden paikallisiin, omaehtoiisiin, osallistaviin ja aktivoiviin kehittämistarpeisiin

4.2. Toteutus

- toimenpiteet

Projektipäällikkö osallistui aktiivisesti saamelaisalueella eri tilaisuuksiin ja tapahtumiin tavoitteena kohdata uusia sidosryhmiä ja tiedottaa Leader-toiminnasta. Tilaisuudet ja tapahtumat olivat mm. seuraavat: Kolttamusiikin konsertti, Sámi Giellagáldu - Saamen kielikaltion seminaari, Hetan Marjanpäivät, Päihteet Puheeksi -seminaari Inarissa (järjestäjänä Sámi Soster ry yhdessä Inarin kunnan terveystoimen ja hankkeen kanssa), Saamelaismuseum Siida 20 vuotta juhlaseminaari, saamelaisnuorten taidetapahtuma Inarissa, sometempaus: Lähetä Viestiä Vataselle -kampanja, Kaamasen turvallisuusilta - kylän kehittämistilaisuuteen (järj. Inarin kunta ja SPR:n hanke), osallistuminen Saamelaisen aineettoman kulttuuriperinnön seminaariin Inarissa (järj. Saamelaiskäräjät, Saamelaisneuvosto ja Taiteen Edistämiskeskus), Maakuntauudistus - Avoin yleisötilaisuus Inarissa, Kino Leader Sodankylän elokuvafestivaaleilla, Áilegas PopUp-tapahtumaan osallistuminen Utsjoella, Saamelaistaideprojekti-ideointipalaveri Kiilopäällä, Karesuvannon markkinat, alkuperäiskansojen musiikkifestivaali Ijahis Idjaan Inarissa, Porukkaoppi - poroteurastamojen hyvät käytänteet -videonjulkistu- ja keskustelutilaisuus, Saamelaiskäräjien täysistunnon seuraaminen, Oulun kaupungin kirjaston monikielisyysseminaariin saamen kielten näkökulmasta, Juha Guttormin väitöstilaisuus. aktivointimatka Vuotson ja Saariselän alueelle sekä Inariin ja yksittäisten toimijoiden aktivoimista.

Tilaisuuksien ja aktivoinnin lisäksi projektipäällikkö teki yritysneuvontaa ja hankeneuvontaa mm. hankeneuvonta Saamelaiskäräjien nuorisolautakunnalle, hankesuunnitelupalaveri SAKK:n kanssa, hankeneuvontaa Duodji Akatemia -hankkeelle, ideointitapaaminen Hirvassalmen poroerotusaidalla, Saamenkielinen hankeneuvonta Nuorgamissa, Saamenkielisen aktivointiräpin suunnittelu, aktivointi- ja yrittäjyyskasvatusoppitunnit SAKK:in eräopasopiskelijoille Toivoniemessä ja koulutus- ja ideointitilaisuus Utsjoensuon koululla yhdessä Leader Pohjoisimman Lapin Nuoriso Leader-hankkeen kanssa. Hankkeessa suunniteltiin myös kansainvälistä käsityöhanketta Porissa ja Ulvilassa ja käsityöhanke Kyläkulttuuria Tuntureiden maahan ry:n alueelle.

Hankkeen tavoitteena oli tuottaa pohjoissaamen kielellä tiedotusmateriaalia. Hankkeessa selvitettiin mm. Leader Pohjoisimman Lapin nettisivujen kääntämismahdollisuuksia palveluntarjoajalta (Höyry). Tämä ei kuitenkaan edennyt toimenpiteeksi.

Tiedottamista tehtiin paikallislehti Inarilaisessa ja mm. Yle Sápmín haastattelu Enontekiön toimipisteessä, hankkeella oli myös omat Facebook-sivut

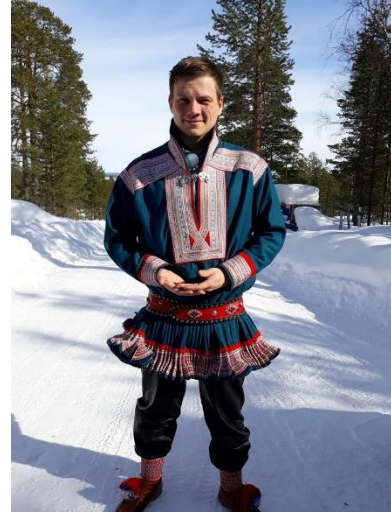
- aikataulu
Hanke toteutui aikataulussa.
- resurssit
Hankkeeseen palkattiin projektipäällikkö ajanjaksolle 1.3.2018.-28.2.2019
- toteutuksen organisaatio
Hankkeen kokonaisvastuu oli Leader Pohjoisin Lappi ry:n toiminnanjohtajalla, joka oli projektipäällikön esimies. Projektipäällikkö oli osa Leader ry:n henkilöstöä ja häntä koski yhteinen henkilöstöohjeistus ja henkilöstöpäivät.
- kustannukset ja rahoitus
Hankkeen hyväksytty kustannusarvio oli 68 040,00 €, josta suurin kuluerä muodostui palkkakustannuksista. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 51 645 €, julkinen tuki 100 %
- raportointi ja seuranta (kokoukset, ohjausryhmätyöskentely)
Hankesuunnitelmassa tavoitteena oli muodostaa saamelaisen paikallisen kehittämisen-jatkuvuuden turvaamiseksi työryhmä, joka olisi toiminut myös hankkeen ohjausryhmänä. Työryhmää ei perustettu, koska projektipäällikkö totesi työnsä aikana, ettei uuden, itsenäisesti toimivan työryhmän perustaminen ole perusteltua ilman vahvaa taustaorganisaatiota. Hankkeen edistymistä on käsitelty Leader Pohjoisimman Lapin hallituksen kokouksissa.
- toteutusoletukset ja riskit

Riskinä hankkeessa oli se, että valittavalla projektipäälliköllä ei ollut aiempaa Leader-tietoutta ja toimisto sijaitsi fyysisesti kaukana esimiehestä. Haasteen toi myös se, että saamenkielistä Leader-materiaalia ei ole ollut ennestään olemassa, joten projektipäällikkö joutui laatimaan kaiken itse. Toiminta-alue oli myös laaja ja asiakaskunta moninainen.

4.3. Yhteistyökumppanit

Anára Sámišearvi ry
Enontekiön kunta
Inarin Ilves
Johti Sápmelaččat ry
Kolttakulttuurisäätiö
Lapin Keino
Leader Tunturi-Lappi
Lemmenjoen kyläyhdistys
Näkkälän kyläyhdistys
Opinpolku Lapissa -hanke
Parasta Pohjoisesta -hanke, Leader Pohjoisin Lappi

Youth Activator Network-hanke, Leader Pohjoisin Lappi
Saamelaisalueen koulutuskeskus
Saamelaiskäräjät
Saamen Musiikkiakademia
Sallivaaran paliskunta
Sámi Árvvut ry
Sámi Duodji ry / Duodji Shop Oy
Sámi Siida ry
Sámi Soster ry
SSN - Suomen Saamelaisnuoret ry
Törmäsen kyläyhdistys
Utsjoen kunta / Sámi Game Jam -hanke
Vuotson saamelaisyhdistys
Yle Sápmi

4.4. Tulokset ja vaikutukset

Hankkeella lisättiin saamelaisalueella laajalti tietämystä Leader-toiminnasta. Hanke aktivoi ja innosti uusia hakijoita Leader-toiminnan piiriin. Hankkeen aikana valmisteltiin useaa saamelaisuutta tukevaa hankeideaa ja avustettiin saamenkielellä yritystukien haussa. Projektipääällikkö teki vahvaa sidosryhmätyötä. Taustatyön merkitys on noussut esiin etenkin kesäkuun ideahaussa, jossa painopisteenä oli saamelainen paikallinen kehittäminen ja sille painopisteelle kuuluvia hankeideoita jätettiin sisään neljä kappaletta. Lisäksi Saamelainen paikallinen kehittäminen hankkeen pohjatyöstä on Tunturi-Lappiin rahoitettu Duodji-akatemia Enotekiölle -kehittämishanke ja se on saanut tukipäätöksen maaliskuussa 2019 ja kestää vuoden. Kokonaisrahoitus 70 820 e.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hankkeen tuloksena lisättiin saamelaisalueen toimijoiden tietämystä hanketoiminnan mahdollisuuksista ja alustavia hankeideoita jatkovalmistellaan Leaderin henkilöstön toimesta. Peloton Pohjoisin -strategiaan kirjattua Saamelaisen paikallisen kehittämisen -strategiaa ei hankkeessa saatu aikaiseksi, vaan sen laadintaan tulee löytää erillisresurssi, joka yhdistää edelleen sirpaleista tietoa saamelaisuusalueen väestön tarpeista ja toiveista ja laatii niistä riittävän laajapohjaisen strategian tulevan ohjelmakauden toimenpiteiden pohjaksi.

Liitteet: lehtijuttu 18.4.2018